

Seminar republican în domeniul educației incluzive

Practicile și politicile existente în domeniul educației incluzive au fost discutate în cadrul unui seminar republican cu participarea reprezentanților Ministerului Educației, direcțiilor raionale de învățământ și ONG-urilor în domeniul protecției copilului.

Menționând importanța educației incluzive, Tatiana Potîng, viceministrul educației, a declarat în luarea sa de cuvînt că “niciodată nu este prea mult să vorbim despre incluziune. Această reformă este una din cele mai îndrăznețe în domeniul educației, din perspectiva spargerii unor tipare”.

Continuare în pag. 10

Reforma sistemului rezidențial va continua și după 2012

Citiți pag. 7

Acțiuni majore, întreprinse în interesul copilului

*Interviu cu dna Viorica Dumbrăveanu, șefa direcției
“Protecția familiei și copilului” din cadrul Ministerului Muncii,
Protecției Sociale și Familiei (MMPSF)*

Citiți pag. 8-9

Un serviciu nou pentru copiii din raioanele Fălești și Ungheni

Copiii din raioanele Ungheni și Fălești au acum mai multe posibilități să își apere drepturile. În luna aprilie în cele două raioane a fost lansat “Telefonul Copilului” - o linie telefonică “fierbinte” unde copiii și adulții pot reclama cazurile de încălcare a drepturilor copiilor la dezvoltare fizică, psihologică, spirituală, morală și socială. La festivitatea de lansare a noului serviciu au participat reprezentanți ai administrației publice locale, precum și ai diverselor structuri specializate în protecția copilului.

Serviciul „Telefonul Copilului” a fost lansat în cadrul proiectului „Crearea la nivel local a sistemelor de protecție a copilului de abuz, neglijare și exploatare în Republica Moldova”, implementat de AO „Parteneriate pentru Fiecare Copil” și „Terre des homes”, cu suportul financiar al Oak Foundation.

„Astfel de proiecte nu doar prezintă rezultatul unui efort comun a două organizații de proporții, dar și un serviciu menit să îmbunătățească calitatea activităților noastre, care vizează copiii”, a menționat Iulia Pancu, vicepreședinte-le raionului Ungheni.

„Telefonul Copilului” este un serviciu pentru protecția copilului, a cărui misiune este să colecteze semnalări cu privire la abuzuri, neglijări și exploatari ale copiilor, să asigure consiliere telefonică și

să intervină în cazurile urgente, prin implicarea unei echipe de specialiști.

Svetlana Rijicov, expert în dezvoltarea profesională din cadrul AO „Parteneriate pentru Fiecare Copil”, a menționat că „Fiecare domeniu implicat în dezvoltarea copilului, fie acesta medicina, educația sau ordinea publică, tratează problema abuzului în mod diferit, acest fenomen manifestându-se diferit în fiecare domeniu în parte. Astfel, în afară de faptul că diapazonul de evaluare a fenomenului este foarte mare, fiecare domeniu are tendința de a diminua dimensiunile reale ale problemei”.

Alexandru Ciuvaga, directorul DGRÎTS Ungheni, susține că este necesară asigurarea continuității acestui serviciu, cât și intervenția rapidă și profesională în cazurile urgente. „Deși dacă măcar

un caz de abuz sau neglijare a copilului va fi prevenit sau soluționat, serviciul deja poate fi considerat unul de succes”, spune directorul DGRÎTS Ungheni.

Pentru ca serviciul să fie unul de succes experții proiectului au pus la punct o serie de obiective și au elaborat o metodologie de lucru, care include recepționarea mesajelor, evaluarea primară a situației, acumularea statisticilor, informarea și consilierea telefonică, crearea grupurilor de suport, referirea cazurilor către DASPF Ungheni. La nivel de DASPF, cazurile vor fi evaluate complex și distribuite fie spre soluționare la nivel de comunitate, fie la nivel de DASPF. În plus, DASPF va trebui să asigure soluționarea cazurilor prin intermediul colaborării intersectoriale.

„Telefonul Copilului” este un serviciu specializat, integrat în rețeaua raională de servicii pentru copii și familii și plasat în cadrul Centrului de Reintegrare Socială a Tinerilor (CRST) „CREDO” din Ungheni, care și va asigura funcționalitatea acestui serviciu.

Potrivit datelor Direcției Asistență Socială și Protecție a Familiei, în raionul Ungheni sunt înregistrați peste 9.000 de copii aflați în dificultate. Fiecare al treilea elev din acest raion are părinții plecați la muncă peste hotare.

Reforma sistemului rezidențial va continua și după 2012

Guvernul, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei și UNICEF au lansat, la Orhei, procesul de consultări publice pentru elaborarea unei noi Strategii de protecție a familiei și copilului în Republica Moldova.

Strategia este o continuare logică a reformei sistemului rezidențial de îngrijire a copilului pentru anii 2007-2011, care a înregistrat progrese semnificative pentru copii. Astăzi în instituții sunt de două ori mai puțini copii decât erau la începutul reformei. Copiii au fost ajutați să se reîntoarcă în familiile lor biologice sau au fost plasați în

servicii alternative de tip familie: case comunitare, case de tip familie, servicii de asistență parentală profesionistă.

Cu toate acestea progresul a decurs mai lent în cazul copiilor cu dizabilități și celor de vîrstă fragedă pînă la 3 ani. Astăzi în Moldova mai sunt în jur de 200 de copii mici care locuiesc în instituții, deși aflarea lor aici poate fi

dramatică: o regulă generală spune că pentru fiecare 3 luni petrecute într-o instituție, un copil pierde 1 lună în dezvoltare.

Prim-ministrul R. Moldova, dl. Vlad Filat, a declarat angajamentul Guvernului de a stopa gradual plasarea copiilor mici în instituții, ca parte componentă a noii Strategii de protecție a familiei și copilului. În felul acesta, Guvernul moldovean a răspuns apelului lansat în anul 2011 de către forurile internaționale în domeniul drepturilor omului către țările din Europa Centrală și de Est.

„Insist ca aceasta să fie una din țintele pe termen mediu ale viitoarei Strategii”, a spus Prim-ministrul, relevînd că noua strategie trebuie să fie strîns legată de cadrul bugetar public, astfel încît resursele limitate ale statului să fie investite rațional, să urmărească obiective clare și să producă rezultat maxim.

Dna Valentina Buliga, Ministrul Muncii, Protecției Sociale și Familiei a declarat că noua Strategie de protecție a copilului și familiei din Moldova își propune, de asemenea, să combată violența în familie, abuzul împotriva femeilor și copiilor, exploatarea prin muncă și cea sexuală, crearea serviciilor comunitare calitative, precum și sporirea bunăstării familiilor prin promovarea și susținerea unității, forței și rezistenței familiei.

„În timpul de față sistemul de protecție a familiei și copilului din Moldova se află la o etapă care probabil nu se va repeta - o etapă plină de oportunități, care impune, totodată, o responsabilitate colosală”, a menționat Valentina Buliga.

Pentru elaborarea Strategiei vor fi consultați părinții, copiii, specialiștii și toți cetățenii interesați. Procesul va fi coordonat de către Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei sub auspiciile Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului și sprijinit de către cabinetul Prim-ministrului.

Acțiuni majore, întreprinse în interesul copilului

Interviu cu dna Viorica Dumbrăveanu, șefa direcției "Protecția familiei și copilului" din cadrul Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei (MMPSF)

- **Dnă Dumbrăveanu, care sunt direcțiile prioritare pentru perioada imediat următoare, a direcției pe care o conduceți?**

- Actualmente suntem în proces de elaborare a proiectului Legii privind protecția copilului. Ne focusăm, în special, pe atribuțiile autorităților tutelare de nivelul I și nivelul II. Totodată, vrem să definim foarte clar un glosar de termeni care în prezent sunt neuniform utilizați în legislație. Este vorba, în special, de termenii ce țin de violență, abuz sexual asupra copiilor, neglijare, situația de dificultate a copilului etc. Ne propunem să venim cu o reglementare foarte clară și în ceea ce privește participarea copiilor la toate formele de protecție, dar și participarea copiilor atunci când ei sau familia lor sunt într-o situație de criză.

Totodată, suntem în proces de lansare a elaborării strategiei privind protecția copilului și familiei. Termenul de implementare a acestui document va fi până în anul 2020. Strategia va fi însoțită de un plan de acțiuni pe termen mediu, care va fi determinat, cel mai probabil, până în anul 2015 și care va conține niște acțiuni clar determinate, cu delimitarea atribuțiilor autorităților publice centrale și, totodată, racordate la acele recomandări care au venit vizavi de implementarea Convenției ONU cu privire la drepturile copilului din partea comitetului ONU pentru drepturile copilului.

În altă ordine de idei, MMPSF, în parteneriat cu câteva ONG-uri, prin-

tre care și AO "Parteneriate pentru fiecare copil" elaborează un proiect de instrucțiune privind asistența în cazurile de abuz, violență, neglijare față de copii. Aceste instrucțiuni vor determina un mecanism de acțiune multidisciplinară, adresat tuturor actorilor implicați în protecția drepturilor copilului. Instrucțiunile sunt destinate, în primul rând, autorităților publice locale, ca autorități tutelare, asistenților sociali comunitari, colaboratorilor de poliție, medicilor din comunitate. Este un document care va delimita atribuțiile la nivel comunitar, termenii în care urmează a fi întreprinse, instrumentele care vor fi utilizate ș.a.

- **Guvernul pregătește o nouă strategie menită să protejeze familia și copilul, care va continua reformele din 2007-2011. Care sunt rezultatele urmărite de acest document?**

- Strategia pentru protecția familiei și copilului va fi un cadru de politici în domeniul protecției familiei și copilului, focusată, în special, pe menținerea copilului în mediul familial, sprijin familial acordat familiei în contextul creșterii și educării acestui copil; totodată Strategia va fi direcționată pe prevenirea instituționalizării copiilor. Un angajament, considerăm noi destul de îndrăzneț, este stoparea treptată a instituționalizării copiilor cu vârsta de la 0 la 3 ani.

Strategia este focusată pe continuarea reformei în domeniul îngrijirii rezidențiale a copilului. Statistica denotă faptul că numărul copiilor în instituții s-a redus cu 50 %, dar vreau să menționez faptul că au rămas încă 50 % și este vorba de acel contingent de copii care, cu regret, încă nu poate fi reintegrat în familia biologică sau extinsă. Este vorba de copii cu necesități

A fost creat un Comitet de conducere al proiectelor în domeniul protecției copilului

**Comitetul de conducere
al proiectelor în domeniul
protecției copilului s-a întrunit
în prima sa ședință**

Comitetul este prezidat de dna Valentina Buliga, ministrul Muncii, Protecției Sociale și Familiei și a fost creat în scopul coordonării activităților și supravegherii procesului de implementare a trei proiecte în domeniul protecției copilului. Acestea sunt proiectele - „Asigurarea dreptului copilului la familie și protecția lui de violență, abuz, neglijare și exploatare” implementat de AO “Parteneriate Pentru Fiecare Copil”, proiectul ”Liber, puternic și protejat - spre un sistem mai bun de protecție a copilului în Moldova” implementat de AO Centrul Național de Prevenire a Abuzului Față de Copii și AO Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului, precum și proiectul ”Crearea sistemului de protecție a copilului la nivel local pentru asigurarea protecției copiilor de abuz, neglijare și exploatare în Republica Moldova” implementat de Fundația Terre des Hommes și AO “Parteneriate Pentru Fiecare Copil”.

Activitățile de bază ale Comitetului de conducere vor consta în aprobarea planurilor de lucru ale proiectelor, monitorizarea progresului implementării proiectelor, analiza rapoartelor de activitate ale agențiilor de implementare, precum și a impactului implementării proiectelor asupra beneficiarilor, în vederea elaborării unor recomandări orientate spre îmbunătățirea activității acestora, precum și asigurarea unui schimb permanent de informații și experiență dintre agențiile de implementare a proiectelor, autoritățile naționale și locale implicate în implementarea proiectelor.

Comitetul de Conducere se va convoca în ședințe la necesitate, însă nu mai rar decât o dată în trimestru.

speciale și este necesar de a fi dezvoltată o gamă complexă de servicii specializate, chiar cu specializare înaltă pentru reabilitarea acestora și pentru acordarea suportului corespunzător.

- Dacă ne referim la copiii de 0-3 ani, acum sunt deja peste aproape 200 de copii instituționalizați, având această vîrstă. Pentru ei ce soluții aveți sau pentru mamele care sunt gata să-și părăsească copilul pe care abia l-a născut. Cum o veți convinge dacă nu are bani, nu are unde sta, cum o veți convinge să păstreze acest copil?

- Numărul copiilor care sunt abandonati la naștere a scăzut de două ori, dar totuși numărul copiilor care sunt instituționalizați cu vîrsta 0-3 ani, se menține în dinamică stabilă. Sigur că necesită niște alternative, dar în primul rînd trebuie să acordăm suport acestei mame pentru a menține copilul respectiv în mediul familial. Aici punem o miză foarte mare pe promovarea unui Regulament al standardelor minime de calitate pentru un serviciu cum este sprijinul familial. Sprijinul este atît financiar, dar nu întodeauna mijloacele financiare rezolvă toate problemele. Totodată este și sprijinul non-financiar, este vorba de acele programe de suport, de o consiliere. Aspectele date la momentul respectiv cam șchiopătează, de aceea este necesar să fie consolidate.

Acestea sunt tendințele noastre.

Este necesar ca să consolidăm institutul familiei. Da, scade numărul copiilor care sunt instituționalizați, dar cu regret noi avem încă copii care au rămas fără ocrotire părintească. Noi avem copii care sunt în grija unor terțe persoane, fără determinarea unei forme adecvate, legale de protecție.

- Strategia pentru Protecția Familiei și a Copilului a pornit cu o serie de consultări. Cît vor dura aceste aceste consultări și de ce este nevoie de ele?

- S-a pornit cu consultări ca să nu mergem de la central la local, dar să inversăm lucrurile. Propunerile, sugestiile care trebuie să vină de la nivel local cu problemele existente la nivel comunitar, vor direcționate către nivelul central. Pentru prima dată, pe lîngă consultările care vor fi destul de largi, vom implica consultări la nivel de copii, va fi o participare largă a copiilor. Consultarea lor nu va fi realizată de către Minister, ci de către profesioniști. Vor fi consultați copii care au fost dezinstituționalizați, care sunt într-un mediu familial, dar care la fel pot să împărtășe anumite opinii despre formele de protecție a copiilor. Mai avem abuz în școală, avem aspecte de neglijare, chiar și în mediul familial. Aceasta rămîne a fi o problemă, de aceea grupul țintă în procesul de elaborare a Strategiei nu va fi Ministerul, dar vor fi copiii.

Seminar republican în domeniul educației incluzive

Continuare din pag. 5

Seminarul s-a desfășurat în cadrul Liceului „Pro Succes”, unde procesul incluziv a fost implementat în anul 2003. În acest moment, 30 % dintre elevi sunt cu nevoi speciale. Viceministrul Educației a precizat, în context, că în cadrul liceului s-a reușit crearea unei atmosfere de familie prin lucruri mici, comunicare și, nu în ultimul rând, prin profesionalismul și bunăvoința dascălilor.

Șeful Direcției generale învățământ preșcolar, primar și secundar general, Valentin Crudu a vorbit despre aplicarea politicilor guvernamentale în domeniul educației incluzive la nivel de administrație publică locală și instituție școlară.

„Politicile în domeniul educației incluzive au ca scop satisfacerea necesităților educaționale ale tuturor copiilor, schimbarea de atitudini, comportamente, conținuturi educaționale pentru a răspunde diversității copiilor, aplicarea practicilor nondiscriminatorii în procesul de educație, prevenirea și combaterea excluderii și/sau marginalizării în educație, centrarea procesului de educație pe potențialul elevului, urmînd dezvoltarea acestuia”, a menționat Valentin Crudu.

Gazda evenimentului, Nadia Cristea, directorul liceului „Pro Succes” a spus că o școală prietenoasă copilului poate fi constituită cu adevărat din elevi, părinți și profesori. „Aici indulgența și toleranța sunt duble, pentru că în fiecare zi le învățăm și de la elevii cu cerințe educaționale speciale, care alcătuiesc circa 30% din cei 210 elevi ai liceului. Ne-am asumat sarcina de a oferi tuturor șanse egale la educație și integrare conform aptitudinilor, intereselor și opțiunilor fiecărui elev”, a afirmat Nadia Cristea.

În Republica Moldova sunt peste 17.000 copii cu dizabilități, dintre care în jur de 3500 au sub 7 ani. Republica Moldova ocupă locul trei în regiunea Europei Centrale, de Est și CSI după rata instituționalizării, avînd 6900 copii instituționalizați. Aproape jumătate din toți copiii plasați în instituții sunt considerați cu dizabilități.

Rezultatele unui studiu realizat în anul 2009, arată că unul din cinci cetățeni ai Republicii Moldova consideră că micuții cu dizabilități ar trebui să fie plasați în instituții speciale. Mai puțin de jumătate din părinți (45, 8%) ar accepta ca propriii copii să se joace cu un copil cu dizabilitate, iar 41% din populație nu ar accepta integrarea în școlile de masă (în comparație cu 34% în 2003) a copiilor cu cerințe educaționale speciale. Totodată, numai un profesor din doi acceptă copiii cu dizabilități în școlile obișnuite, în timp ce fiecare al treilea elev respinge această idee.

Programul de dezvoltare a educației incluzive în Republica Moldova pentru anii 2011-2020, aprobat de Guvern în iulie curent, vizează schimbarea atitudinilor față de copiii cu cerințe educaționale speciale, schimbarea modului de organizare a procesului educațional, aplicarea noilor abordări în evaluarea rezultatelor școlare ș.a.

În țară se desfășoară un recensământ al copiilor aflați în dificultate

Din martie și pînă la sfîrșitul lunii mai Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei efectuează un „recensământ” al copiilor aflați în dificultate. Autoritățile își propun să stabilească cu precizie cîți copii se află în situații precare, cîți sunt lăsați în grija unui părinte sau a rudelor dar și ce necesități au aceștia.

Potrivit datelor MMPSF în luna decembrie 2011, au fost instruiți aproximativ 100 de formatori naționali care, la rîndul lor, în ianuarie-februarie curent, au instruit toți asistenții sociali comunitari care momentan sînt angajați în sistemul de protecție socială. Aceștia din urmă, începînd cu luna martie 2012 pînă la 31 mai, vor aplica chestionarele în fiecare familie.

Informația referitoare la numărul copiilor a fost obținută în baza unor liste preliminare, liste nominale ale copiilor în situație de dificultate care au fost perfec-

tate în fiecare primărie din fiecare localitate. Conform datelor preliminare au fost identificați în jur de 170 000 de copii.

În cadrul acestui studiu a fost elaborat un chestionar care va fi completat pentru fiecare copil din gospodărie, în baza informațiilor prezentate de îngrijitorul copilului care poate fi unul dintre părinți, reprezentantul legal sau persoana în a cărei îngrijire nemijlocită a rămas copilul, și din discuțiile directe cu copilul care vor fi axate pe componenta familiei date, contactele cu rudele plecate peste hotare, starea de sănătate a copilului,

de exemplu, ultima vizită la medicul de familie, educația copilului, condițiile de trai ale copilului, starea tehnică a locuinței, numărul de mese pe zi pe care le ia copilul și relaționarea cu semenii și cu persoana în grija căreia a fost lăsat copilul, comunicarea.

Această bază de date va reprezenta una din sursele principale de informație pentru cunoașterea și evaluarea situației copiilor în dificultate, astfel încît autoritățile de orice nivel, datorită accesului la date actuale și veridice, să poată elabora și promova mai eficient politici și activități pentru asistența și protecția copilului.

De asemenea, după ce vor fi procesate datele în format electronic, va fi elaborat și un raport național comprehensiv care ulterior va fi pus la dispoziția tuturor autorităților și instituțiilor interesate și aceste date, la rîndul lor, vor servi la estimarea fenomenului migrației.

Nu se mai simte străină la ea acasă

Mersul zilnic la școală, o rutină obișnuită pentru fiecare copil, pare a fi un vis împlinit pentru Alina, o adolescentă de 16 ani. Pînă nu demult fata învăța la o școală auxiliară pentru copii cu dizabilități mintale, iar acasă venea doar în oșpetie, de 2-3 ori pe lună.

La fel ca și alți copii care nu străluceau la învățătură, Alina nu a avut șansa să crească alături de părinți. Durerile de cap continue care le avea din copilărie nu-i permiteau să-și facă temele. Alina a lipsit de la mai multe lecții din cauza bolii, iar foștii profesori au făcut tot posibilul să o izoleze într-o instituție rezidențială. Cu edificii impunătoare, cu un număr mare de copii și cu un personal angajat pentru a supraveghea copiii, nu și pentru a le oferi afecțiune, instituțiile rezidențiale sunt o tristă amintire din perioada sovietică.

Într-o astfel de instituție a ajuns acum opt ani Alina, după ce părinții săi au renunțat să lupte cu sistemul. Trei mese pe zi, un pat și o noptieră pe care o împărțea cu o colegă, un lighean din care se spălau toate fetele din cameră – acestea erau toate comoditățile din instituție.

La fel ca și sute de copii din R.Moldova, Alina a putut reveni acasă grație unui amplu proiect de reformă a sistemului rezidențial, sprijinit de AO „Parteneriate pentru fiecare copil”.

Vestea că fiica lor va putea frecventa școala din comunitate i-a luat prin surprindere pe părinții fetei. De frică să nu fie stigmatizată și discriminată de semenii, la început ei nici nu vroiau să o lase să iasă din casă.

Cei din jur și-au schimbat opinia abia după mai multe discuții cu managerul de caz și cadrul didactic de sprijin, angajat pentru a facilita integrarea adolescentei în mediu social și școlar.

Mama Alinei spune că nu își mai recunoaște copilul. Se pare că în perioada în care se află în școala din sat adolescența a reușit să acumuleze mai multe deprinderi decît în anii cît a stat la școala auxiliară.

La școală a reușit să se integreze destul de repede. Profesorii afirmă că este un copil la fel de comunicabil ca și ceilalți și a reușit să-și facă o mulțime de prieteni. Are însă de recuperat destul de mult din

materia școlară, asta deoarece la școala auxiliară instruirea se făcea în baza unui program simplificat de studiu, din care lipseau fizica, chimia, limba străină și alte

Nimeni nu mai poate spune că este un copil cu necesități speciale. 7 ani trăiți într-o școală de tip închis este foarte mult, dar Alina e acum acasă. Mai bine mai tîrziu decît niciodată.

discipline școlare. Însă Alina este decisă să recupereze – își face cu regularitate temele, iubește geografia și visează să călătorească. În pauze este imposibil să sesizezi o diferență între ea și restul copiilor. Cei 7 ani de școală specială nu au reușit să facă din ea un copil cu deficiențe.

Reintregirea familiei este un scop împlinit. Acum Alina învață într-o școală obișnuită, locuiește împreună cu familia, aspiră la o bună educație. Cel mai important e că acum Alina nu se mai simte străină la ea acasă.

Nimeni nu mai poate spune că este un copil cu necesități speciale. 7 ani trăiți într-o școală de tip închis este foarte mult, dar Alina e acum acasă. Mai bine mai tîrziu decît niciodată.

